

Themapreek Focus 4.3

(De gemeente van Jezus; Liefde en echtheid)

‘De liefde als kerkelijke oefenen-baart-kunstvorm.

Een Valentijnskaart met drie berichten’

Romeinen 12: 9-13, Handelingen 9: 36-42, 1 Johannes 4: 7-11

De liefde als kerkelijke oefenen-baart-kunstvorm

Een Valentijnskaart met drie berichten

Gemeente van Christus,

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat het toeval is dat het derde Focusthema van dit blok precies op Valentijnsdag valt. Maar het is toch echt zo. Vandaag gaat het over de liefde. Als gemeente krijgen we een soort Valentijnskaart. Met daarop drie verschillende berichten over de liefde. Een bericht geschreven door Lucas, een ander door Johannes, en de derde door Paulus.

Nu is er over de liefde heel veel te zeggen. En er wordt ook heel veel over gezegd en geschreven. Allerhande boeken, bladen, blogs en vlogs. Het is boeiend om er random eens wat op te googelen. Niet onlogisch kwam ik, dat doende, op de site van de Happinez. Er was zelfs een eigen categorie, ‘liefde en relaties’. Mijn oog viel op een artikel met de titel ‘Liefde moet je oefenen: met deze 7 tips leer je beter liefhebben’. Dat sprak me meteen aan. Ik dacht: dat zit qua titel helemaal op het spoor van het Nieuwe Testament. Liefde moet je oefenen. Deze Happinez-titel werd de basis voor het thema van de preek vanmorgen. De liefde als kerkelijke oefenen-baart-kunstvorm. Want in dat artikel werd een psycholoog geciteerd die een boek schreef met de titel ‘The art of loving’. De kunst van het

liefhebben. Deze psycholoog ziet liefde niet zozeer als iets wat je tegen het lijf loopt of wat je overkomt, maar als een kunstvorm. Liefde moet je oefenen. Je moet zelf actief zijn.

Nogmaals: deze manier van denken ligt helemaal in lijn met het Nieuwe Testament. Logischerwijs ging het artikel op de site van Happeez vervolgens in op een één-op-één relatie tussen twee geliefden. Daar kiezen wij vanmorgen een ander spoor. En daardoor komen we ook niet verder met de zeven tips die werden aangereikt. Maar gelukkig kunnen we voor tips terecht bij één van de drie berichten op onze Valentijnskaart vanmorgen. Het bericht van Paulus.

Romeinen 12:

⁹Laat de liefde niet hypocriet zijn.

Verf schuw het kwade en blij dicht bij het goede.

¹⁰Houd van elkaar zoals broers en zussen van elkaar houden.

Deze woorden hoorden we vanmorgen als leefregels. Als woord voor onderweg. Als woorden die ons helpen christen te zijn op de plek waar wij morgen zijn om deze tijd. Woorden gericht aan de samengeroepen gemeente. En daar zijn we op het ándere spoor dan dat van de gewone Valentijnsdag, en van het Happeez-artikel. In het Nieuwe Testament is liefde een woord voor de gemeente. Meervoud. Zeker, er staan ook passages in het Nieuwe Testament waar wordt ingezoomd op specifieke relaties, bijvoorbeeld die tussen man en vrouw. Maar als er, zoals hier in Romeinen 12, over de liefde wordt gesproken, dan is vers 10 is glashelder. 'Houd van elkaar zoals broers en zussen van elkaar houden.'

Daar staat het Griekse woord *filadelfia*. En dat is een veel-betekenend woord. In de gemeente van Christus houden we niet van elkaar zoals partners in een liefdesrelatie van elkaar houden. Dat is glashelder. Maar we houden ook niet van elkaar zoals vrienden van elkaar houden. En dat is vaak minder helder. Zo is de Bijbel in Gewone Taal op dit punt wat tegenstrijdig. Zij geven vers 10 prachtig weer, zoals ik net voorlas. Tegelijk kiest deze vertaling er in de brieven van het Nieuwe Testament structureel voor om de aanhef 'broeders en zusters' te vervangen door 'vrienden'. En dat is ongelukkig.

Want heel bewust gebruikt bijvoorbeeld Paulus dát woord niet. In de kerk zijn we geen vrienden van elkaar. En we hoeven er ook echt niet naar te streven allemaal goede vrienden van elkaar te zijn of te worden. Vriendschap is iets dat moet groeien. Soms ken je elkaar al vanaf je jonge jaren. Soms ontmoet je elkaar via een vakantie, een sport, of hoe dan ook. Maar na verloop van tijd weet je

precies hoe de ander is. En hoewel je niet hetzelfde bent, is er een klik. Besluit je met elkaar op te blijven trekken. Soms heel lang. Ga je voor de ander door het vuur. Kun je altijd bij hem of haar terecht. Maar soms loopt het anders. Groei je uit elkaar en verwatert de vriendschap.

Nogmaals: in de kerk zijn we geen vrienden van elkaar. Ik weet zeker dat u en jij zo een hele rij gemeenteleden kunt opnoemen met wie je nooit en te nimmer vrienden zou worden als je elkaar zou zijn tegengekomen op de camping, op de sportclub, of bij de buurtbarbecue. Sterker: in dorpen als dit is het best denkbaar dat er gemeenteleden op dezelfde sportclub zitten als jij, maar bij het drankje na de wedstrijd spreek je ze nooit. Of dat ze bij je in de straat wonen, maar je bij de buurtbarbecue toch echt liever met een ander praat. Die misschien wel helemaal niet naar de kerk gaat.

Maar daarom nog een keer: in de kerk zijn we geen vrienden van elkaar. Nee, we zijn familie. Broers en zussen. En daarom vertaalt de Bijbel in Gewone Taal vers 10 zeer terecht als: Houd in de gemeente van elkaar zoals broers en zussen van elkaar houden.

Het antwoordlied na de leefregels zonet was gebaseerd op Psalm 133. 'Hoe mooi en hoe heerlijk, als wij als familie, als broers en als zussen, om elkaar geven.' Dus niet: hoe wij als vrienden om elkaar geven. Nee, als broers en als zussen. En dat is eerlijk gezegd misschien nog wel moeilijker...

Want vriendschap kan verwateren. Doordat je uit elkaar groeit. Of doordat je er achter komt dat je vriend toch trekken blijkt te hebben, of keuzes in het leven maakt, waar jij je niet fijn bij voelt. Of andersom. Dat je vriendin niet blij werd van jouw eigenaardigheden of jouw keuzes en gedrag. En niet meer met je verder wilde.

Maar je broer blijft je broer. En je zus blijft je zus. Natuurlijk kan de relatie wel verwateren. Maar bij een vriend kun je de verleden tijd gebruiken. 'Dat wás ooit mijn vriend'. Je kunt alleen nooit zeggen: 'dat wás mijn zus'. Nooit. En zo is het ook in de gemeente. Daar zijn we aan elkaar gegeven. Ik ben jouw en uw broer. Jullie zijn mijn broers en zussen. En zoals broers en zussen van elkaar houden, zo dus ook wij.

Dat kan behoorlijk jeuken, toch? Vaak zien we de gemeente als een soort vriendenclub. Waar we met elkaar een soort onuitgesproken code hanteren. Een clubje voor ons soort mensen. Koekoek-één-zang. En dan is het wel handig als iedereen die bij onze club wil horen ook wel behoorlijk is zoals wij. En hetzelfde wil als wij. Zodat het gemeentelven aansluit bij wat wij prettig vinden, waar wij ons thuis bij voelen. Maar nee. De gemeente is een familie...

En in families is het soms heel erg fijn. Maar soms ook helemaal niet. Bert van Leeuwen zou nooit een tv-programma kunnen maken met de naam Het

Vriendendiner. Want als vriendschappen klappen, is er geen reden meer om het per se goed te maken. Maar je familie blijft je familie... En zo ook in de gemeente. En daarom is filadelfia een opgave. Van elkaar houden als broers en zussen is geen appeltje-eitje. Maar het is wel de kern van gemeente zijn. En daarom is het terecht dat Focus bij de bezinning dit blok op De gemeente van Jezus ook het thema van de liefde niet schuwt.

Ik heb ze wel eens eerder aan jullie voorgesteld, maar ik doe het toch nog een keer. Laura en José Luis uit Jalapa in Mexico. Een paar maanden na onze terugkeer uit Mexico was dit echtpaar voor een congres in Nederland. Ze zijn een broeder en zuster bij wie ik had gelogeed tijdens het geven van een cursus. Twee nachtjes, niet meer. Ik ken ze nauwelijks. Maar via Facebook zochten ze contact. En we lieten ze Kinderdijk en Dordrecht zien. En daar aten we samen. En zij zei: 'Dat is goed, zo samen eten. En praten over wat ons bindt in Jezus. Ik heb dat thuis in onze gemeente ook. Zij zijn mijn familie in Jezus, en belangrijker voor me dan mijn broers en zussen die een leven leiden los van God.'

Een uitspraak die ik nooit meer zal vergeten. Ze bedoelde niet te zeggen dat die 'gewone' broers en zussen haar koud lieten. O nee. Maar de geloofsband woog voor haar zwaarder dan de bloedband. Zou je haar dat nazeggen vanmorgen?

Het klinkt erg hoog gegrepen. Maar ik denk wel dat ze goed begrepen heeft wat Paulus bedoelde in zijn brieven. En zeker, Laura en José Luis wisten het. En wij weten het ook. Zó met elkaar omgaan in de gemeente, dat is een opgave. In het Nieuwe Testament worden er meer tips gedeeld dan de zeven die de Hapinez aanreikte. En die zijn broodnodig, want de liefde is een kerkelijke kunstvorm, en het is alleen de oefening die deze kunst baart.

Gemeente, wij zijn geneigd om 'liefde' vooral te benaderen vanuit ons gevoel. Terecht dat een blad als de Hapinez in dat artikel dat breder trok. En dat doet het Nieuwe Testament ook. 'Liefde' gaat veel meer over onze wil, over onze daden. Dat zie je meteen als je deze leefregels van Paulus op je in laat werken. De liefde dient niet hypocriet te zijn. Oprecht! Je moet geen spel spelen met de ander. De ander liefhebben als broer of zus betekent een keuze maken. Hij of zij is je nu eenmaal gegeven. Je moet het rooien samen in de gemeente. En daarom is het zaak om het kwaad geen plek te geven, maar juist dicht bij het goede te blijven. En het criterium waaraan alles gemeten mag worden, wat goed is of kwaad, is het evangelie van Jezus Christus.

Want natuurlijk draait alles om Hem. Misschien irriteerde je je wel de afgelopen minuten over dat liefhebben als broers en zussen. Kreeg je toch die gedachte aan dat ene gemeentelid niet uit je hoofd. Die ene die je niet alleen nooit voor een barbecue zou uitnodigen, maar die ook degene is die jou echt pijn heeft gedaan. Die ene. Hij blijft maar in je hoofd zitten. Of zij.

En dat begrijp ik best. Ik heb daar ook last van. En trouwens, het kan natuurlijk ook heel goed zijn dat ik of u of jij zo iemand bent die nu bij een ánder in haar of zijn hoofd zit. Als dat éne gemeentelid dat..

Laten we daar de ogen niet voor sluiten. Tussen broers en zussen kan écht heel veel misgaan. En toch is er natuurlijk één reden waarom je van je broers en zussen niet af kunt. En dat is dat je familie bent. Je deelt dezelfde Vader.

1 Johannes 4:

⁷ Geliefde broeders en zusters, laten wij elkaar liefhebben, want de liefde komt uit God voort. Ieder die liefheeft is uit God geboren en kent God.

⁸ Wie niet liefheeft kent God niet, want God is liefde.

⁹ En hierin is Gods liefde ons geopenbaard: God heeft zijn enige Zoon in de wereld gezonden, opdat we door hem zouden leven.

¹⁰ Het wezenlijke van de liefde is niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon heeft gezonden om verzoening te brengen voor onze zonden.

¹¹ Geliefde broeders en zusters, als God ons zo heeft liefgehad, moeten ook wij elkaar liefhebben.

En het tweede berichtje op onze Valentijnskaart vanmorgen legt daar de vinger bij. Een bericht van Johannes. Ook Hij spreekt over dezelfde liefde, binnen de gemeente van Christus. En hij geeft de grond aan voor die liefde. Ik oefen mezelf in het liefhebben van u en jullie als mijn broers en zussen, omdat ik zelf geliefd ben. Nee, niet in eerste instantie door jullie, maar door God! Zijn liefde voor mij, en voor u en jou toonde Hij in het zenden van zijn Zoon. Als verzoening voor onze zonden. Een totaal onverdiende liefde. Maar wel de grond onder ons bestaan. De liefde van God voor ons gaat ver uit voor onze liefde voor Hem. Maar Zijn liefde voor u, jou en mij is werkelijk. Dat is wat het evangelie ons voorhoudt, en wat we in het geloof mogen aanvaarden. En dát is de reden om elkaar lief te hebben als broers en als zussen.

We hebben elkaar niet als vrienden uitgekozen. De gemeente is geen vriendenclub, en hóeft dat ook niet te zijn. Juist niet! We gaan nog even terug naar de tips uit het bericht van Paulus op onze kaart. De Happinez had er zeven. Ik tel er alleen in deze vier verzen al negen.

1. Ga elkaar voor in eerbetoon. /
Laat zien dat je waardering en respect hebt voor de ander.
2. Wees niet traag wat uw inzet betreft. /
Laat uw enthousiasme niet bekoelen.
3. Wees vurig van geest. / Laat u aanvuren door de Geest.
4. Dien de Heere. 5. Verblijd u in de hoop.
6. Wees geduldig in de verdrukking. (de tijd tussen Jezus' 1^e en 2^e komst)
7. Volhard in het gebed.
8. Wees deelgenoot in de noden van de heiligen./
Bekommer u om de noden van de heiligen. /
- Maak de noden van je medegelovigen gemeenschappelijk.
9. Leg u toe op de gastvrijheid.

Tien evangelische leefregels die ons willen helpen om te oefenen in de liefde als kunstvorm. Want alleen oefening baart kunst. De filadelfia die zó be- en ge-oefend wordt is ook werkelijk de moeite waard. Daar komen we tot ons recht. Daar groeien we meer en meer toe naar Christus, die Zelf de bron is van de liefde. We laten ze vanmorgen op ons inwerken. Eerbetoon, waardering en respect voor elkaar, en elkaar niet afbranden of wantrouwen. (...) Inzet en enthousiasme, en niet wegstaren als er een beroep op je wordt gedaan. (...) Aangevuurd worden door de Geest van God, en niet vol zijn van eigen egocentrische vurigheid. (...) De Heer dienen, en niet de goden van deze tijd die geen toekomst hebben. (...) Vreugde vinden in de hoop, en je niet angstig blindstaren op het heden, hoe verwarrend ook. (...) Het uithouden terwijl je weet dat Christus is opgestaan, en zijn Koninkrijk komt, maar dat nu vaak nog zo onzichtbaar is. (...) Blijven bidden. (...) Gastvrij zijn. Daarover gaat het trouwens in Focusthema vier binnenkort. Gemeente, dit is no nonsene christelijk leven in een notendop. Dit is oefenmateriaal binnen de gemeente van Christus, met het oog op de plek waar we morgen zijn om deze tijd. Als verspreide gemeente. Daarover gaat het Focustraject. Ik hoor en lees soms behoorlijk kritische opmerkingen daarover. Of het nou wel nodig was daar geld voor vrij te maken. Tuurlijk, die vraag mag je altijd stellen. Maar alleen als je ook daadwerkelijk open staat voor wat dit traject voor ogen heeft. Want Focus beoogt de kern te raken. En dat is een persoon. Hij heet Jezus. We willen als gemeente komen tot een hernieuwde, verdiepte ontmoeting met Hem. En we willen erin groeien om ons geloof beter te verbinden met ons dagelijks leven doordeweeks. En dat leven willen we meer en meer delen met mensen die Jezus niet kennen. Want dat willen we: dat meer mensen Jezus leren kennen en volgen zoals wij Hem kennen en Hem volgen.

Als gemeente hebben we, schoorvoetend, maar met verlangen en verwachting, dat uitgesproken. Dat is een investering in tijd, inzet én geld wel waard. Want duidelijk is dat we als samengeroepen gemeente nog heel veel te leren hebben. En dat is logisch, en normaal. Zoals de onderlinge liefde, als broers en zussen. We zijn nog lang niet waar we wezen moeten. Maar de leefregels vanuit Romeinen 12 geven in een notendop aan waaruit ons leven als gemeente in Eethen en Drongelen zou mogen bestaan. Want vanuit deze liefde als broers en zussen groeit er een basis waarmee we verder kunnen, de wereld in. En vanmorgen wordt dat zichtbaar en concreet rond de achtste leefregel van de liefde. Bekommer u om de noden van de heiligen. Van je medegelovigen. En hoe dat heel concreet uitwerkt, zien we in het derde bericht op onze Valentijnskaart. De geschiedenis van Tabitha, van Dorkas.

Handelingen 9:

In Joppe woonde een leerlinge die Tabitha heette, in onze taal is dat Dorkas. Ze deed veel goeds voor anderen en gaf vaak aalmoezen. Maar juist in die tijd werd ze ziek en stierf. (...)

Na zijn aankomst werd Petrus naar het bovenvertrek gebracht, waar de weduwen om hem heen kwamen staan en hem huilend de tunica's en mantels lieten zien die Dorkas nog maar pas gemaakt had. (...) Hij nam haar bij de hand en hielp haar overeind, en toen hij de heiligen en de weduwen weer binnengeroepen had, liet hij hun zien dat ze weer leefde.

Dit voorval werd in heel Joppe bekend en velen gingen in de Heer geloven.

We hebben die gelezen. Ook de kinderen staan er vandaag bij stil in de kinderkerkvideo. Een geschiedenis die inzet bij de samengeroepen gemeente van Joppe, maar uitwerkt waar zij verspreid is in de wereld. Één van de dragende zusters in hun gemeente is ziek geworden, en gestorven. Zo iemand die niet gemist kan worden. Een pilaar in het gemeentelven. Waarschijnlijk was Tabitha een weduwe, die samen met andere weduwen zich inzette binnen de gemeente en daarbuiten. Ze bekommerde zich om de noden van haar medegelovigen, maar niet alleen om die van hen. Ze deed veel goeds en gaf vaak aalmoezen. Zo vertalen we dat woord. Maar het Grieks gaat verder dan het idee van een muntje voor een bedelaar. In dit woord zit als stam het woord 'barmhartig'. Ze beoefende de werken van de barmhartigheid. Concreet. En vooral kleding schijnt het thema te zijn geweest waar Dorkas oog voor had, en gaven.

Prachtig om te zien hoe in de vroegste gemeenten iedereen zich inzette. Juist ook weduwen, die het zelf ook echt vaak niet makkelijk hadden, deden mee. In die gemeenten ging niemand als ie 65 of 70 werd met pensioen in het gemeentelven. Het stokje werd niet afgegeven aan jongere generaties, maar ze bleven betrokken. Zeker ook Dorkas. En juist zij sterft. En ze kon niet gemist worden. Ontroerend hoe de gemeente hierdoor geraakt is. Petrus moet komen. Wie weet! En op wonderlijke wijze richt de apostel hier een teken van Gods Koninkrijk op. Tabitha krijgt nog extra tijd van leven te midden van haar broers en zussen.

Maar dat is niet een doel in zichzelf. Prachtig wordt aan het einde door Lucas vermeld dat dit voorval in heel Joppe bekend werd en velen gingen geloven in de Heer. Geweldig! De onderlinge liefde als broers en zussen toonde zich in het verdriet om de dood van Dorkas. Maar deze gemeente was zich al eerder begonnen te oefenen in de liefde als kerkelijke oefen-baart-kunstvorm. Gericht als ze was op het tonen van barmhartigheid in hun concrete leefwereld. En daarmee gaan ze door. En dat wat binnenkerkelijk gebeurde, het wonder dat hun hart verheugde, wordt gedeeld in hun stad. En zie wat een vrucht!

Gemeente, de onderlinge liefde in de gemeente is een kerkelijke oefening-baart-kunstvorm. Drie berichten op onze Valentijnskaart lieten ons er facetten van zien. Paulus reikte concrete leefregels aan als oefenmateriaal. Lucas deelde het verhaal van Dorkas als bemoedigende illustratie. En Johannes leerde ons de grond onder deze filadelfia. Wij hebben elkaar lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. Daar kunnen we de week mee in.

Het wordt onderstreept door de prachtige woorden van een lied van dichter Sytze de Vries bij Romeinen 12.

Maak ons uw liefde God, tot opmaat van het leven! Wij zijn geroepen om haar zingend door te geven. De wereld zegt ons niet de goede woorden aan. Vernieuw ons hart en doe ons uw beleid verstaan.

Wij zijn aaneengevoegd, bedacht met uw genade. Op liefde hebt Gij ons gebouwd, bedeed met gaven. En wat wij zijn draagt bij tot welzijn van elkaar. In onze eenheid wordt uw liefde openbaar. Amen.